

Lieta C-338/24**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2024. gada 7. maijs

Iesniedzējtiesa:

Cour d'appel de Rouen (Francija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 25. aprīlis

Apelācijas sūdzības iesniedzēja:

LF

Atbildētājs apelācijas tiesvedībā:

SANOFI PASTEUR S.A.

1. Tiesvedības priekšmets un fakti

2003. gada 20. martā LF, dzimusi 1980. gada 7. janvārī, tika vakcinēta ar *Revaxis* vakcīnu pret difteriju, stingumkrampjiem un poliomiēlītu, kas bija ražota *Sanofi Pasteur* laboratorijā.
- Tā kā laikā no 2004. gada LF tika konstatēti dažādi simptomi un viņa cieta no infekcijām un sāpēm (sāpēm gremošanas traktā, rīklē, plecos, rokās, plaukstās un kakla daļā, urīnceļu infekcijām, sāpēm muguras lejasdaļā un matu izkrišanas), viņai no 2005. gada 3. decembra iestājās atkārtoti darba pārtraukumi.
- Tika veikti dažādi medicīniskie izmeklējumi, tostarp kreisā deltveida muskuļa biopsija 2008. gada 31. martā, konstatējot makrofāgu miofascītu, kas liecināja par alumīnija hidroksīda – dažās vakcīnās izmantotā adjuvanta – noturīgu klātbūtni, un šī makrofāgu miofascīta dēļ laikā no 2013. gada 2. līdz 5. aprīlim LF tika hospitalizēta.
2015. gada 2. jūnijā LF vērsās Medicīnisko negadījumu izlīgšanas un atlīdzināšanas komisijā, kas noteica veikt ekspertīzi.

- 5 Ekspertīzes slēdzienā tika konstatēts, ka 2016. gada 20. septembrī ir iestājusies konsolidācija, un ka nav neviena argumenta, kas ļautu apgalvot, ka vakcinācija ar *Revaxis* vakcīnu būtu izraisījusi patoloģiju, no kuras cieta LF. Komisija viņas lūgumu noraidīja 2017. gada 11. janvārī.
- 6 Ar 2020. gada 17. un 23. jūnija pieteikumiem LF cita starpā pret *Sanofi Pasteur* vērsās *Tribunal judiciaire d'Alençon* (Alensonas tiesa), pieprasot kompensāciju par kaitējumu, kas nodarīts pēc šīs vakcinācijas. Prasība tika pamatota gan ar atbildību par produktiem ar trūkumiem, gan ar atbildību par vainu.
- 7 Ar 2021. gada 10. jūnija rīkojumu *Tribunal judiciaire d'Alençon* pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis konstatēja, ka LF prasībai pret *Sanofi* ir iestājies noilgums, un noraidīja viņas lūgumus.
- 8 2021. gada 30. jūnijā LF šo rīkojumu pārsūdzēja. Ar 2022. gada 31. maija spriedumu *Cour d'appel de Caen* (Kānas apelācijas tiesa) pēc būtības apstiprināja apstrīdēto rīkojumu un atzina par nepieņemamiem LF lūgumus, kas balstīti uz atbildību par produktiem ar trūkumiem un atbildību par vainu.
- 9 Ar 2023. gada 5. jūlija spriedumu *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa) neapstiprināja un pēc būtības atcēla *Cour d'appel de Caen* spriedumu un nosūtīja lietu izskatīšanai *Cour d'appel de Rouen* (Ruānas apelācijas tiesa).
- 10 2023. gada 18. septembrī LF vērsās iesniedzējtiesā.
- 11 Šī lieta rada vairākus jautājumus par to, kā interpretēt Padomes Direktīvu 85/374/EEK (1985. gada 25. jūlijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem.
- 12 Vispirms rodas jautājums, cik ekskluzīvs raksturs ir atbildības sistēmai par produktiem ar trūkumiem. Citiem vārdiem, vai šo sistēmu var apvienot ar citu atbildības sistēmu, piemēram, ar atbildības par vainu sistēmu, un vai tādēļ ir iespējams iesniegt prasību tiesā, pamatojoties uz abām šīm sistēmām, kā to dara LF? Pēc tam – saistībā ar atbildības sistēmu par produktiem ar trūkumiem – rodas jautājums, vai Direktīvas 85/374 11. pantā paredzētais desmit gadu termiņš pārkāpj tiesības vērsties tiesā. Visbeidzot rodas jautājums, kā interpretēt direktīvas 10. pantā paredzēto trīs gadu noilguma termiņu saistībā ar prasībām par atbildību par produktiem ar trūkumiem un it īpaši – kā noteikt šī termiņa sākšanās dienu attiecībā uz tādu kompleksu un progresējošu patoloģiju, kā, piemēram, LF gadījumā.

2. Tiesiskais regulējums

Savienības tiesību akti

Padomes Direktīva 85/374/EEK (1985. gada 25. jūlijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem

13 Direktīvas 10. pantā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis savos tiesību aktos paredz, ka šajā direktīvā paredzētās kaitējumu atlīdzības saņemšanas procedūrām piemēro trīs gadu noilgumu. Noilgums sākas dienā, kad prasītājs uzzinājis vai kad tam vajadzēja uzzināt par kaitējumu, trūkumu un ražotāja identitāti.

[..]”

14 Direktīvas 11. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis savos tiesību aktos paredz, ka tiesības, kas aizskartajai personai piešķirtas saskaņā ar šo direktīvu, beidzas tāda 10 gadu termiņa beigās, kuru skaita no dienas, kad ražotājs laidis aprītē produktu, kas izraisījis kaitējumu, ja vien aizskartā persona pa to laiku nav iesniegusi prasību pret ražotāju.”

15 Direktīvas 13. pantā ir noteikts:

“Šī direktīva neietekmē nekādas tiesības, kuras aizskartajai personai var būt saskaņā ar tiesību normām par līgumisko un ārpuslīgumisko atbildību vai saskaņā ar īpašu atbildības sistēmu, kas pastāv laikā, kad paziņota šī direktīva.”

Eiropas Savienības Pamattiesību harta

16 Pamattiesību hartas 52. pantā ir paredzēts:

“1. Visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

2. Šajā Hartā atzītās tiesības, kuras ir paredzētas Līgumos, izmanto saskaņā ar noteiktajiem nosacījumiem un ierobežojumiem.

3. Ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību.”

- 17 Hartas 47. pantā ir paredzēts:

“Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu

Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā.

[..]”

Francijas tiesību akti

Civilkodekss

- 18 *Code civil* (Civilkodekss) 1245-16. pantā, ar kuru ir transponēts Direktīvas 85/374 10. pants, ir noteikts:

“Prasībai par kaitējuma atlīdzināšanu, pamatojoties uz šīs sadaļas noteikumiem, tiek noteikts trīs gadu noilgums, skaitot no dienas, kad prasītājs uzzināja vai kad tam vajadzēja uzzināt par kaitējumu, trūkumu un ražotāja identitāti.”

- 19 Civilkodeksa 1245-15. pantā, ar kuru ir transponēts Direktīvas 85/374 11. pants, ir noteikts:

“Ja nav ražotāja vainas, ražotāja atbildība, pamatojoties uz šīs nodaļas noteikumiem, beidzas desmit gadus pēc tā produkta laišanas apritē, kas radījis kaitējumu, ja vien aizskartā persona pa to laiku nav iesniegusi prasību tiesā.”

- 20 Civilkodeksa 1245-17. pantā, ar kuru ir transponēts Direktīvas 85/374 13. pants, ir noteikts:

“Šīs nodaļas noteikumi neietekmē tiesības, uz kurām kaitējuma aizskartā persona var atsaukties saskaņā ar līgumiskās vai ārpuslīgumiskās atbildības tiesību aktiem vai saskaņā ar kādu īpašu atbildības sistēmu.

Ražotājs saglabā atbildību par sekām, kas radušās viņa un to cilvēku vainas dēļ, par kuriem viņš ir atbildīgs.”

- 21 Civilkodeksa 1240. pantā ir noteikts:

“Jebkura cilvēka darbība, ar kuru citam cilvēkam nodarīts kaitējums, uzliek pienākumu vainīgajam šo kaitējumu kompensēt.”

3. Pušu nostāja

Prasītāja

Par atbildības sistēmas par produktiem ar trūkumiem ekskluzīvo raksturu

- 22 LF apgalvo, ka viņai ir tiesības saukt *Sanofi Pasteur* pie atbildības, pamatojoties uz atbildību par produktiem ar trūkumiem saskaņā ar Civilkodeksa 1245. un nākamajiem pantiem, kā arī pamatojoties uz atbildību par vainu saskaņā ar tā paša kodeksa 1240. un 1241. pantu. Patiešām, neraugoties uz daudzajiem brīdinājumiem par alumīnija vakcīnas iedarbību, *Sanofi Pasteur* pēc *Revaxis* laišanas tirgū uz tiem nekādi nereaģēja, neveica nekādu izpēti un nekādu uzraudzību, kas būtu ļāvusi LF pieņemt apzinātu lēmumu par iespējamo vakcinēšanos, jo šī vakcinācija nebija obligāta.
- 23 Tādējādi radās *Sanofi Pasteur* vaina, kas nebija saistīta ar produkta drošības trūkumu.

Par LF prasības iesniegšanas termiņa izbeigšanos, pamatojoties uz atbildību par produktiem ar trūkumiem

- 24 LF apgalvo, ka Civilkodeksa 1245-15. pantā noteiktais desmit gadu noilguma termiņš ir pretrunā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta 1. punktam, jo tas viņai liedz tiesības vērsties tiesā, lai gan viņas patoloģija ir kompleksa un progresējoša.
- 25 Direktīva 85/374, kas transponēta Francijas tiesiskajā regulējumā ar Civilkodeksa 1245. un nākamajiem pantiem, nav pielāgota veselības aizsardzības jomai un miesas bojājumu kompensēšanai. Desmit gadu termiņš var sākties tikai no dienas, kad LF objektīvi uzzināja par savām tiesībām, t.i., šajā gadījumā – no 2016. gada 17. oktobra, kad tika iesniegts ekspertīzes slēdziens.

Par LF prasības noilgumu

- 26 LF apgalvo, ka Civilkodeksa 1245-16. pantā paredzētais trīs gadu noilguma termiņš sākās tikai no dienas, kad viņa uzzināja par kaitējumu, un, tā kā LF guva miesas bojājumus progresējošas patoloģijas rezultātā, šī diena ir konsolidācijas datums.

Atbildētājs

Par atbildības sistēmas par produktiem ar trūkumiem ekskluzīvo raksturu

- 27 *Sanofi Pasteur* apgalvo, ka miofascīts ir muskuļu audu iekaisuma reakcija, kas lokalizēta vakcinācijas injekcijas vietā, un eksperti nekad nav konstatējuši saikni starp LF norādītajiem traucējumiem un vakcināciju ar *Revaxis*. Atzinumi, uz kuriem LF balstās, apgalvojot pretējo, pieder pie mazākuma doktrīnas.

- 28 Vaina, ko uzņēmumam piedēvē LF un kas izpaužas kā nepietiekama modrība vai produkta uzraudzība pēc tā laišanas tirgū, nav nošķirama no iespējamā drošības trūkuma, par kuru tiek pārņemts saistībā ar atbildību par produktiem ar trūkumiem, un tas ir vienīgais, kas šajā gadījumā ir piemērojams, jo LF prasība attiecībā uz atbildību par vainu ir nepieņemama.
- 29 *Sanofi Pasteur* apgalvo, ka saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru drošības pienākuma pārkāpuma gadījumā ir piemērojama tikai atbildības sistēma par produktiem ar trūkumiem, turklāt šī sistēma nodrošina sabiedrisko kārtību.
- 30 *Cour de cassation* judikatūra šajā jautājumā, kas it īpaši izriet no dažādiem 2023. gada 15. novembra spriedumiem, liek uzdot prejudiciālu jautājumu par to.

Par LF prasības iesniegšanas termiņa izbeigšanos, pamatojoties uz atbildību par produktiem ar trūkumiem

- 31 *Sanofi Pasteur* atbildība ir beigusies, jo ir pagājuši vairāk nekā desmit gadi kopš minētās vakcīnas laišanas tirgū, ņemot vērā, ka LF tika vakcinēta 2003. gada 20. martā un viņas norādītie traucējumi parādījās šī desmit gadu termiņa ietvaros. Šis noteikums izriet no Direktīvas 85/374 11. panta, kas atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai, ir transponēts ar Civilkodeksa 1245-15. pantu un attiecas uz vakcīnām un veselības aizsardzības produktiem.

Par LF prasības noilgumu

- 32 *Sanofi Pasteur* apgalvo, ka LF prasībai ir iestājies noilgums saskaņā ar Civilkodeksa 1245-16. pantu, kas attiecas nevis uz konsolidācijas dienu, bet gan uz to dienu, kurā aizskartā persona uzzinājusi par kaitējumu, ņemot vērā, ka LF nav progresējošas patoloģijas, kā norāda eksperti, kuri veica pārbaudi, nosakot konsolidācijas datumu 2016. gada 20. septembrī, un to, ka LF šo konsolidācijas datumu neapstrīd.

4. Ruānas Apelācijas tiesas vērtējums

Par atbildības sistēmas par produktiem ar trūkumiem ekskluzīvo raksturu

- 33 Ar 2002. gada 25. aprīļa spriedumu *González Sánchez* (C-183/00, EU:C:2002:255) Tiesa nolēma:

“25. No tā izriet, ka dalībvalstu rīcības brīvība, reglamentējot atbildību par produktiem ar trūkumiem, ir pilnībā noteikta pašā direktīvā, un tā ir jāizsecina no šīs direktīvas redakcijas, mērķa un struktūras.

26. Šajā sakarā, pirmkārt, ir jānorāda – kā izriet no direktīvas pirmā apsvēruma, izveidojot saskaņotu ražotāju civiltiesiskās atbildības sistēmu par kaitējumu, ko radījuši produkti ar trūkumiem, tā atbilst mērķim nodrošināt

netraucētu konkurenci starp uzņēmējiem, veicināt preču brīvu apriti un novērst atšķirības patērētāju aizsardzības līmenī.

27. Otrkārt, ir svarīgi atzīmēt, ka, atšķirībā, piemēram, no Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.), direktīvā nav ietverts neviens noteikums, kas nepārprotami atļautu dalībvalstīm pieņemt vai saglabāt stingrākus noteikumus attiecībā uz jautājumiem, ko direktīva regulē, lai nodrošinātu augstāku patērētāju aizsardzības līmeni.

28. Treškārt, ir jāatzīmē – tas, ka direktīva paredz noteiktas atkāpes vai tās atsevišķos punktos ir atsaucis uz valstu tiesisko regulējumu, nenozīmē, ka tajā reglamentētajos punktos saskaņošana nav pilnīga.

29. Patiešām, ja direktīvas 15. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts un 16. pants ļauj dalībvalstīm atkāpties no tajā paredzētajiem noteikumiem, šīs atkāpšanās iespējas attiecas tikai uz stingri uzskaitītiem un šauri definētiem punktiem. Turklāt uz tām jo īpaši attiecas vērtēšanas nosacījumi, lai varētu veikt turpmāku saskaņošanu, uz ko ir tieša atauce direktīvas priekšpēdējā apsvērumā. Šajā sakarā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 1999/34/EK (1999. gada 10. maijs), ar ko groza Padomes Direktīvu 85/374 (OV L 141, 20. lpp.), kura, iekļaujot direktīvas darbības jomā lauksaimniecības produktus, svītro tās 15. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto iespēju, ir šīs mainīgās saskaņošanas sistēmas piemērs.

30. Šādos apstākļos direktīvas 13. pantu nevar interpretēt tādējādi, ka tas atstāj dalībvalstīm iespēju saglabāt vispārīgu atbildības sistēmu par produktiem ar trūkumiem, kas atšķiras no direktīvā paredzētās.

31. Direktīvas 13. pantā ietvertā atauce uz tiesībām, uz kurām kaitējuma aizskartā persona var atsaukties saskaņā ar līgumisko vai ārpuslīgumisko atbildību, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar minēto direktīvu ieviestā sistēma, kas saskaņā ar tās 4. pantu ļauj aizskartajai personai pieprasīt kompensāciju, ja vien tā iesniedz pierādījumus par kaitējumu, produkta trūkumu un cēloņsakarību starp šo trūkumu un kaitējumu, neizslēdz citu līgumiskās vai ārpuslīgumiskās atbildības sistēmu piemērošanu, balstoties uz dažādiem pamatiem, piemēram, uz garantiju attiecībā uz slēptu defektu vai vainu.

32. Tāpat arī atauce minētajā 13. pantā uz tiesībām, uz kurām kaitējuma aizskartā persona var atsaukties saskaņā ar īpašu atbildības sistēmu, kas pastāvējusi direktīvas paziņošanas brīdī, ir jāsaprot tādējādi – kā izriet no direktīvas trīspadsmitā apsvēruma trešā teikuma –, ka mērķis ir īpaša sistēma, kas aprobežojas tikai ar konkrētu ražošanas nozari (skat. šodienas spriedumus: Komisija/Francija, C-52/00, vēl nav publicēts Krājumā, 13.–23. punkts, un Komisija/Grieķija, C-154/00, vēl nav publicēts Krājumā, 9.–19. punkts).

33. Turpretim ir jāuzskata, ka ražotāja atbildības sistēma, kas balstīta uz to pašu pamatu, kas noteikts direktīvā, un nav ierobežota tikai ar kādu konkrētu

ražošanas nozari, neietilpst nevienā no atbildības sistēmām, uz kurām ir atsauce direktīvas 13. pantā. Līdz ar to šajā gadījumā uz minēto noteikumu nevar atsaukties, lai pamatotu tādu valstu noteikumu saglabāšanu, kas paredz stingrāku aizsardzību nekā direktīva.

34. Tādēļ uz uzdoto jautājumu ir jāatbild tā, ka direktīvas 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesības, ko dalībvalsts tiesību akti piešķir tiem, kurus ir aizskāris kaitējums, ko izraisījis produkts ar trūkumiem, ja tām saskaņā ar vispārīgo atbildības sistēmu ir tāds pats pamats, kā tiesībām, kas noteiktas minētajā direktīvā, var būt ierobežotas vai sašaurinātas pēc direktīvas transponēšanas minētās valsts tiesiskajā regulējumā.”

34 *Cour de cassation* līdz 2023. gada 15. novembrim precizēja, ka atbildības sistēma par produktiem ar trūkumiem, kuri nav paredzēti profesionālai lietošanai un netiek izmantoti šim nolūkam, neizslēdz citu līgumiskās vai ārpuslīgumiskās atbildības sistēmu piemērošanu, ar nosacījumu, ka tās ir balstītas uz pamatiem, kas nav apstrīdētā produkta drošības trūkums, piemēram, uz garantiju attiecībā uz slēptu defektu vai vainu.

35 Ar vairākiem 2023. gada 15. novembra spriedumiem (22.–21., 174., 178., 179. un 180.) *Cour de cassation* nosprieda, ka “produkta ar trūkumiem radīta kaitējuma aizskartā persona var vērsties tiesā pret ražotāju, pamatojoties uz otro no šiem dokumentiem [Civilkodeksa 1240. pants], ja tā konstatē, ka kaitējums ir radies ražotāja vainas dēļ, piemēram, saglabājot aprītē produktu, kura trūkums viņam bija zināms, vai pat neizpildot pienākumu ievērot modrību attiecībā uz produkta radītajiem riskiem.”

36 Tādējādi rodas jautājums par Direktīvas 85/374 13. pantā paredzētā noteikuma interpretāciju. *Cour d’appel* par šo tematu uzdos pirmo prejudiciālo jautājumu.

Par LF prasības iesniegšanas termiņa izbeigšanos, pamatojoties uz atbildību par produktiem ar trūkumiem

37 LF izvirzītā pamata mērķis ir apstrīdēt Civilkodeksa 1245-15. panta, ar ko transponē Eiropas direktīvu, atbilstību Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai. Tāpēc valsts tiesa tiek lūgta izvērtēt Eiropas direktīvas, kurai ir pārnacionāla normatīvā vērtība saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 288. pantu, atbilstību Pamattiesību hartas 47. pantam.

38 Tā kā nedz Līgumā par Eiropas Savienības darbību, nedz Pamattiesību hartā, nedz Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā nav paredzēti noteikumi, kas radītu pretrunas starp abām tiesību sistēmām, ir lietderīgi šo jautājumu nodot izskatīšanai Tiesai. *Cour d’appel* šajā sakarā uzdos otru prejudiciālo jautājumu.

Par LF prasības noilgumu

- 39 Šajā jautājumā *Cour d'appel* atsaucas uz Direktīvas 85/374 10. pantu un Civilkodeksa 1245-16. pantu, ar ko transponēts 10. pants.
- 40 Tā atgādina, ka *Cour de cassation* spriedumā, ar ko lieta tika nosūtīta *Cour d'appel de Rouen*, ir nospriedusi – saskaņā ar Civilkodeksa 1245-16. pantu prasībai par kompensāciju, pamatojoties uz šī kodeksa 1245. un nākamajiem pantiem, ir noteikts trīs gadu termiņš, skaitot no dienas, kad prasītājs ir uzzinājis vai viņam vajadzēja uzzināt par kaitējumu, trūkumiem un ražotāja identitāti. Šajā sakarā *Cour de cassation* lēma, ka miesas bojājumu gadījumā datums, kurā uzzināts par kaitējumu, ir konsolidācijas datums, jo tikai šajā datumā prasītājs var izmērīt sava kaitējuma apmēru. Attiecībā uz progresējošu patoloģiju, kuras gadījumā nav iespējams noteikt konsolidācijas datumu, iepriekš minētajā dokumentā noteikto noilguma termiņu nevar sākt skaitīt.
- 41 Šajā sakarā *Cour de cassation* kritizēja *Cour d'appel de Caen* par to, ka tā LF lūgumus, kas balstīti uz atbildību par produktiem ar trūkumiem, bija atzinusi par nepieņemamiem, atsaucoties uz to, ka 2013. gadā LF tika veiktas vairākas pārbaudes un novērtējumi par dažādām patoloģijām, no kurām lielākā daļa bija parādījušies laikā no 2004. līdz 2007. gadam, un uz to, ka ne vēlāk kā 2013. gada 15. oktobrī, dienā, kad tika veikta pēdējā medicīniskā apskate, viņa precīzi zināja par savu kaitējumu.
- 42 *Cour de cassation* atzina, ka, pieņemot lēmumu šādā veidā un neizpētot to, vai LF kaitējums ir konsolidēts un, ja nav, vai viņas patoloģijai ir progresējošs raksturs, kas aizkavē konsolidāciju, *Cour d'appel de Caen* nebija savam lēmumam sniegusi juridisku pamatu.
- 43 *Cour d'appel de Rouen* norāda, ka, interpretējot Civilkodeksa 1245-16. pantu, ar ko transponēts Direktīvas 85/374 10. pants, konsolidācijas datumam pielīdzina “datumu, kurā prasītājs uzzinājis vai viņam vajadzēja uzzināt par kaitējumu”. Konsolidācija ir definēta kā brīdis laikā, sākot no kura miesas bojājumu skartās personas stāvoklis vairs neprogresē, un no tā izriet, ka tādas progresējošas patoloģijas gadījumā, kuru izraisījis produkts ar trūkumiem, šajos abos dokumentos paredzēto noilgumu nevar sākt skaitīt.
- 44 Tādējādi rodas jautājums, kā interpretēt Direktīvas 85/374 10. pantā paredzēto noteikumu, un tas nozīmē, ka šajā jautājumā ir jāvēršas Tiesā. Tādēļ *Cour d'appel de Rouen* uzdos trešo prejudiciālo jautājumu.

5. Prejudiciālie jautājumi

- 45 *Cour d'appel de Rouen* lūdz Tiesu lemt par šādiem prejudiciāliem jautājumiem:
- 1) Vai Padomes 1985. gada 25. jūlija Direktīvas 85/374/EEK 13. pants tā interpretācijā, kas izriet no 2002. gada 25. aprīļa sprieduma (*Maria Victoria Gonzalez Sanchez/Medicina Asturiana SA*, C-183/00), saskaņā ar kuru kaitējuma aizskartā persona var atsaukties uz citām līgumiskās vai ārpuslīgumiskās

atbildības sistēmām, kas balstītas uz citiem pamatiem, nevis uz direktīvā noteiktajiem, ir jāinterpretē tādā nozīmē, ka produkta ar trūkumiem aizskartā persona var pieprasīt kompensāciju par kaitējumu no ražotāja, pamatojoties uz vispārīgo atbildības sistēmu par vainu un it īpaši atsaucoties uz produkta saglabāšanu aprītē, pienākuma ievērot modrību neizpildi attiecībā uz produkta radītajiem riskiem vai vispārīgi – uz šī produkta drošības trūkumu?

2) Vai Padomes 1985. gada 25. jūlija Direktīvas 85/374/EEK 11. pants, saskaņā ar kuru tiesības, ko direktīva piešķir aizskartajai personai, beidzas pēc tam, kad ir beidzies desmit gadu termiņš, skaitot no dienas, kurā produkts, kas radījis kaitējumu, tika laists aprītē, ir pretrunā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta noteikumiem, jo tas liedz produkta ar trūkumiem radītā progresējošā kaitējuma aizskartajai personai tiesības vērsties tiesā?

3) Vai Padomes Direktīvas 85/374/EEK (1985. gada 25. jūlijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem 10. pantu, kurā trīs gadu noilguma termiņa sākumpunkts ir noteikts “dienā, kad prasītājs uzzinājis vai kad tam vajadzēja uzzināt par kaitējumu”, var interpretēt tādējādi, ka noilguma termiņš var sākties tikai dienā, kad ir uzzināts viss kaitējums, it īpaši, nosakot konsolidācijas datumu kā brīdi laikā, sākot no kura miesas bojājumu skartās personas stāvoklis vairs neprogresē, tāpēc progresējošas patoloģijas gadījumā noilguma uzskaitē nesākas, nevis kā dienu, kad kaitējums nepārprotami parādījās saistībā ar produktu ar trūkumiem, neatkarīgi no tā turpmākās attīstības?